

A 125 ÉVE SZÜLETETT ISTÓK MARGIT TISZTELETÉRE KISS ERNŐ ÍRÁSAI

I.

A ZONGORA MAKÓI FEJEDELEMASSZONYA

Nem egyszerűen emlékhangverseny, hanem valódi emlékűnnep volt 2026. július 24-én a makói József Attila Múzeum és a Határtalan tehetség Szentpéteri Csilla Művészeti és Sport Egyesület rendezésében a József Attila Múzeum hangulatos berendezett kertjében. Ne tekintse senki túlzásnak a jelen beszámoló címét: a 125 éve született zongoraművész és zenetanár valóban fejedelmi jelenség volt. De idézzük erről Szikszai Zsuzsanna, a múzeum igazgatója – aki a hangverseny előtti köszöntőt mondta – szavait: „ (...) Istók Margit neve Makón nem egyszerűen egy kiváló zongoratanárt jelent. Egy korszakot jelent. Egy szemléletet. Egy olyan pedagógusi magatartást, amelyben a szakmai tudás és az emberi szeretet elválaszthatatlan volt egymástól.

Istók Margit (1901–1995)
(Fotó: Bucskó Gyula)

Aki valaha tanítványa volt, azoknak most sok emlék jut az eszébe Margitról. De mindenki másra emlékezik, egy mozdulatra, egy érzésre, egy mondatra. Valaki a szigorára. Más a mosolyára. Egy harmadik arra, hogyan javította ki türelmesen ugyanazt a dallamot újra és újra. De egy dologban bizonyára mindenki egyetért. Istók Margit hitt a zenében és hitt a tanítványaiban. Mert a tanítvány sokszor kölcsönkapja önmagába vetett hitét attól a tanártól, aki először mondja neki: **„Meg tudod csinálni. Képes vagy rá!** Egy ilyen mondat néha egy egész életet meghatároz. Makó mindig is a kultúra városa volt. Nemcsak azért, mert jelentős művészeket adott az országnak. Hanem azért is, mert mindig voltak olyan pedagógusai, kultúraszerető lakosai, akik felismerték a tehetséget, és türelmes munkával vagy épp támogató segítségnyújtással bontakoztatták ki azt. Gondoljunk csak Espersit Jánosra, aki József Attilát segítette a Parnasszusra, de ebbe a sorba sorolható Istók Margit is. És arról ritkán beszélünk, hogy minden híres ember mögött áll valaki, akinek a neve talán nem szerepel a tankönyvekben, vagy egy koncert plakátján, egy meghívón. Egy tanító. Egy tanár. Egy mester. Aki meglátta azt, amit senki más. (...)”

Szikszai Zsuzsanna, a makói József Attila Könyvtár és Múzeum igazgatója
(Fotó: Szabó Imre)

Szikszai Zsuzsanna – szép bevezető beszéde után – átadta a szót az emlékest zseniális megszervezőjének, Istók Margit egykori kiváló tanítványának, a már régóta világhírű Szentpéteri Csilla zongoraművésznak és zeneszerzőnek, aki az általa megszerkesztett műsor lelke volt, s aki úgy állította össze a hangversenyt és úgy vezette, hogy az a szférák magasából alátekintő Istók Margitnak is kedvére lehetett; bizonyos, hogy a szépszámu közönség minden egyes tagja örömet lelte benne.

Szentpéteri Csilla
(Fotó: Szabó Imre)

Csilla sok lehetőséget adott idei zenei kurzusa legtehetségesebb muzsikusainak, fellépési lehetőséget kaptak a legfelkészültebb makói amatőrök, belopta az estbe a házimuzsikálás csodás hangulatát, s egy-egy műsorszám keretében helyet kaptak a fiatalabb hivatásos generáció művészei is.

Elsőként Schubert szépséges szerenádja szólalt meg Babar Balázs *gitár*, Szigeti Katalin és Bíró Anita *hegedű*, Kovács Ágnes *mélyhegedű*, Székely Ond *gordonka* és természetesen a mind a 16 produkcióban közreműködő Szentpéteri Csilla előadásában, majd Pánczél Tamás lépett a színpadra, aki Csillához hasonlóan a legkiválóbb makói származású zeneművészek egyike (zeneszerző, hegedűművész, karmester) s aki ezúttal egy szép Bach-korálfeldolgozást szólaltatott meg és a Meditációt adta elő Massenet Thaïs c. operájából.

Szentpéteri Csilla és Pánczél Tamás
(Fotó: Makói Városi Televízió)

A legfiatalabb fellépő, Csilla nyári kurzusa tehetséges növendéke, Balázs Zoárd kurzusbéli tanárával együtt szólaltatta meg Weiner tündéri Bölcsődalát;

Szentpéteri Csilla és Balázs Zoárd
(Fotó: Makói Városi Televízió)

majd következtek a már „konzis” korosztályhoz tartozó ifjú művészek: Ván Kitti (Gade: Fantasiestücke – klarinét), és Balázs Emese (Mozart Esz-dúr kürtverseny – Rondo). Kellemes meglepetés volt ezután John Williams Spielberg Schindler listája c. filmjéhez írt főcímzenéje az alkalmi kamaraegyüttes (Nagy-Baranyi Krisztina *hegedű*, Szentpéteri Csilla *zongora*, Szigeti Katalin és Bíró Anita *hegedű*, Kovács Ágnes *mélyhegedű*, Székely Ond *gordonka*) játékában. Gitáron is jó volt hallgatni Bach BWV 1007 sz. G-dúr gordonkasztvitje tételét Babar Balázs előadásában; Beethoven Esz-dúr triója (op. 38) Tempo di Minuetto tételét stílusosan, szépen játszotta a Csillához társult Sisa Nikoletta *klarinét* és Ludányi Márk *gordonka*. A szegedi Bartók Béla Művészeti Kar egyik kiváló reménysége, Kinyó Kata Lauretta áriáját énekelt Puccini Gianni Schicchi c. operájából, szépen formálva, s fiatalságából adódóan hitelesen. Székely Ond, aki 4 darabban is vállalta a gordonkaszólamot, Saint-Saëns A hatyú c. lírai művét szép tónussal, vonalvezetéssel játszotta. S ezután végre szólóban is hallhattuk Szentpéteri Csillát (külön dicséret illeti, hogy inkább művésztársainak adott teret, pedig óriási repertoárjából akár az egész estét kitölthette volna), Chopin csodálatos cisz-moll keringőjét játszotta, gyönyörűségesen. Tóth Jonathán, aki a legtehetségesebb magyar tenoristák egyike, Lucio Dalla Caruso c. világhírű dalát énekelt, a lehető legtökéletesebben, a jeles kamaraegyüttes (Szentpéteri Csilla *zongora*, Szigeti Katalin és Bíró Anita *hegedű*, Kovács Ágnes *mélyhegedű*, Székely Ond *gordonka*) szépen kísért. Paganini op. 1. No. 24 capriccióját Salsa címmel írta át Csilla, a vérpezsdítő zenét Babar Balázs és Miklós Martin *gitár*, Varga Ricsi *basszusgitár* és az átíró-szerző adta elő. A hangulat ezután talán még fokozódott a Barcelona rights ritmusaival és

dallamaival, melyek a megelőző Salsát előadó kvartett előadásában csendültek fel. Ehelyütt kell megemlíteni a hangverseny nagyszerű színpadképét, mely Szentpéteri Csilla férje, Fülöp Csaba munkáját dicséri; a hangosítást Vizi Gábor, a fényeket Molnár Dávid biztosította.

A finálé igazi telitalálat volt: Dész László–Nemes István A zene az kell c. dala a Valahol Európában c. musicalből, hiszen ez a mű műfaji szempontból már besorolhatatlan, egyszerűen szép. Kinyó Kata és Tóth Jonathán énekelt, s az est csaknem valamennyi szereplője játszott a kísérő együttesben: Babar Balázs *gitár*, Varga Ricsi *basszusgitár*, Szigeti Katalin és Bíró Anita *hegedű*, Kovács Ágnes *mélyhegedű*, Székely Ond *gordonka* és Szentpéteri Csilla, aki végig fáradhatatlanul játszott, lelkesített. A varázslatos makói estbe elhozta a közönségnek Istók Margit szellemiségét – aki soha nem volt „vaskalapos” zenetanár, minden tehetség segítője, nyitott személyiség volt.

Szentpéteri Csilla, Szigeti Katalin és Bíró Anita *hegedű*, Kovács Ágnes *mélyhegedű*,
Székely Ond *gordonka*, Babar Balázs *gitár*
(Fotó: Fülöp Csaba)

Szentpéteri Csilla és Kinyó Kata
(Fotó: Fülöp Csaba)

Az emlékest fináléja
(Fotó: Fülöp Csaba)

Az emlékhangverseny meglepetéssel zárult: a közönség valamennyi tagjának adott jegyek alapján tombolahúzás során Szikszai Zsuzsanna monumentális Istók Margit-kötetei közül 2 példányt lehetett elnyerni.

Szikszai Zsuzsanna: Istók Margit
(A kötet címlapját Köles László tervezte Bucsó Gyula fotójának felhasználásával)

E méltatás végére Szikszai Zsuzsanna makói múzeum és könyvtárigazgató, a monumentális Istók Margit-könyv szerzője szavai kíváncsognak: „Istók Margit nemcsak tanította a zenét. Elérhetővé tette mindenkinek. Megmutatta a növendékeinek, hogy a muzsika öröm. Hogy a gyakorlás nem büntetés, hanem lehetőség. Hogy a siker mögött munka áll. És hogy a szépség mindig fegyelmet kíván. Ma, amikor a világunkban minden gyorsabban történik, mint valaha, különösen nagy szükségünk van ezekre az értékekre. A türelemre. A figyelemre. Az elmélyülésre, arra, hogy meghalljuk egymást. És a zene erre tanít *mindannyiunkat!*”

II.

**egykor élt makói
zongoraművész és zenepedagógus
legendás család- és élettörténet**
(Makói Múzeumért és Kultúráért Alapítvány, 2025, Makó)

Erről a monumentális könyvről több mint egy éve kellett volna már írnom, hiszen 2025. június 13-án foghattam először a kezembe. Szerzője és szerkesztője Szikszai Zsuzsanna, a makói József Attila Könyvtár és Múzeum igazgatója példátlan igényességgel és alaposággal dolgozott e kötetben, melynek középpontjában Makó eddigi legkiválóbb zenepedagógusa élete és munkássága áll. Ám a szerző olyan mélységekig kutatta fel Istók Margit őseit és hozzátartozóit, attól sem visszariadva, hogy ennek érdekében szinte az egész Kárpát-medencét bejárja, s dokumentumok sokaságát szerezzék meg és vizsgálja át, majd illessze be a kötetbe, hogy az eredmény a magyar zenetörténeti kutatásban egyedülálló 643 oldalas kiadványban öltözzön testet, s váljon délalföldi zenepedagógiai almanachhá, lexikonná – és még fokozhatnánk. Nemcsak Istók Margitról tudhatunk meg – szó szerint – mindent, de valamennyi családtagjáról is. Senki sem maradt ki, aki vele, vagy a makói, sőt helyenként a szegedi zeneoktatással kapcsolatba került. Feldolgozásra került nem csekély mennyiségű levelezése, sőt az '50-es évekbeli meghurcoltatásának eredeti dokumentumai is olvashatók a könyvben, melynek okán ma már nem tudjuk, hogy sírjunk, vagy nevéssünk: otthon tartott házi gyógyszerjét és piperetárgyait minősítették bűnös árurejtegetésnek, s ezt büntették börtönnel, kitelepítéssel.

Szikszai Zsuzsanna 17 dús fejezetben jelenítette meg az Istók-család történetét, a család hőseit, s Istók Margit élettörténetét, zenepedagógiai alapelveit, s emlékezetét; az Istók Margit Alapítvány létrejöttét és tevékenységét, egykori lakóházának helyzetét, melyről Istók Margit olyképpen rendelkezett, hogy halála után zenei-kulturális központ rendeztessék be az épületben. A bonyolult tulajdoni viszonyok miatt azonban a könyv elkészültéig (2024) sem jutott ez az ügy előre (az idevágó teljes dokumentáció a kötet 365-373 oldala közt olvasható).

Nagyon fontos fejezet az egykori tanítványok emlékezéseit közlő rész. A teljesség igénye nélkül: már csak leánya, Boleman Mária emlékezhett arra, hogy édesanyját, Boleman Dénesnét, a makói zeneoktatás, zeneiskola legendás szervezőjét, egykori vezetőjét, a kiváló zongoratanárt is Istók Margit tanította; nála kezdte meg tanulmányait és tett szert holtbiztos alapokra Prof. dr. Kerek Ferenc Liszt Ferenc-díjas zongoraművész, a Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Karának volt dékánja, tanítványa volt Gilinger Katalin, magyar-rajz-szakos pedagógus, a makói ének-zenei általános iskola volt igazgatója, Pánczél Tamás zeneszerző, hegedűművész, karmester, Szentpéteri Csilla zongoraművész, zeneszerző. Családi emlékeim szerint egy ideig tanította édesapámat, dr. Kiss Ernő (1925–2005) zenetanárt is, aki szerepel is a kötetben több helyen.

Csodálatosan értékesek a kötetben közölt fotók, melyek elsőrangú minőségben kerültek kinyomtatásra. Szuperlatívuszokban kell említeni a kötet könyvészeti színvonalát, kiváló munkát végeztek a szakmai lektorok: Gilinger Katalin és dr. Kerek Ferenc, a szöveggondozást végző Csengeriné Szabó Éva és Joó Zoltánné, s teljes elismerés illeti a nyomdai előkészítést végző Köles Lászlót. Lehetetlen a könyv valamennyi támogatóját felsorolni: a kézirat elkészültét az NKA Ismeretterjesztés és Környezetkultúra Kollégium támogatta, a megjelenést pedig 16 intézmény, vállalkozás és magánszemély, melyek közül mégis emeljük ki Makó Város Önkormányzatát, Földeák Község Önkormányzatát, a Makói Múzeumért és Kultúráért Alapítványt, Farkas Éva Erzsébetet, Makó város polgármesterét és a Szikszai-családot.

Végezetül még egyszer Szikszai Zsuzsannáról, aki szerzőként, szerkesztőként és – mondjuk ki – az egész kiadvány menedzselése és kiadása terén elképesztően nagy és rendkívül színvonalas munkát végzett, ércnél maradandóbb emlékművet emelve egy korszakos jelentőségű zenepedagógusnak, egyben pedig Makó város zenekultúrájának.

FÜGGELÉK:

125 ÉVE SZÜLETETT Istók Margit zongoratanár. Dr. Kerek Ferenc írásai: Emléktábla avatás Istók Margit szülői háznál Földeákon (2026. III.26.) // Istók Margit zenepedagógiai életműve fénylő csillag maradt halála után 30 évvel is (Parlando, 2025/3.) // Emlékezés Istók Margitra, első zongoratanárnőmre (Parlando, 2015/4.)
(Parlando 2026/3.)